

CATHERINE
MANNOVÁ

BÚRKA
V POHÁŘI

PRAVDA SI VŽDY NÁJDE CESTU NA POVRCH.

BÚRKA V POHÁŘI

BÚRKA V POHÁŘI

PRAVDA SI VŽDY NÁJDE CESTU NA POVRCH.

CATHERINE MANNOVÁ

Original title: Catherine Mann: LIGHTNING IN A MASON JAR
Copyright © Catherine Mann, 2025
First published in 2025 by Lake Union Publishing, Seattle
Cover design by Kathleen Lynch/Black Kat Design
Cover image © Susan Fox / ArcAngel; © Jose A. Bernat Bacete / Getty
Translation © Barbora Al Zafari, 2026
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2026

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.
FORTUNA LIBRI, a. s.
Zadunajská cesta 8, 851 01 Bratislava
fortuna@fortuna.sk
www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Otilia Škvarnová

Prvé vydanie

Táto kniha je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti sú buď výtvorom autorkinej fantázie, alebo sú použité fiktívne, a preto akákoľvek podobnosť so skutočnými živými alebo mŕtvymi osobami, obchodnými spoločnosťami, udalosťami či miestami je úplne náhodná.

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovat', ukladať do informačných systémov ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

BN: 150671/01

ISBN 978-80-573-0606-1

Venujem všetkým ženám žijúcim v tieni.

PROLÓG

1971

Zmeniť si identitu a opustiť všetko známe malo byť ťažké. Dokonca traumatické. Ale nebolo to tak. Lebo my ženy už od narodenia nie sme viazané na svoje mená. Manželstvo môže z Jane Smithovej urobiť Jane Brownovú alebo Jane Jonesovú. Prípadne Jane Smithovú Brownovú Jonesovú, ak medzitým ovdovela alebo sa rozviedla a potom sa ešte raz vydala.

Dokonca aj spojenie s krstným menom je krehké, lebo niekedy nemusí byť toto meno ani vyslovené. „Predstavujem vám manželku Johna Smitha,“ po čom nasleduje šepkanie ako skreslená ozvena...

„Jej manžel je lekár.“

„Jej dieťa zomrelo.“

„Je neplodná.“

Ako keby celá hodnota ženy, jej celkové sebavedomie boli viazané iba na jej prstenník alebo maternicu. Manželka alebo matka.

Mohli byť tie tiché hlasy nevedomé voči svetu, ktorý sa otriasal protestnými zhromaždeniami a pochodmi, pálením podprseniek a priväzovaním sa k stromu odsúdenému na vyťatie? Ja som nevedomá nebola. Drukovala som tým ženám z útrob svojej obývačky, sledujúc ich na novom farebnom televízore, hrdo postavenom na drevenej skrinke,

na mieste, kde kedysi stál malý čiernobiely televízor na starožitnom čajovom stolíku.

Toto nebolo ako kedysi, keď ženy pálili bavlnenú spodnú bielizeň a čipky na protest proti obmedzujúcim normám. Bolo to skôr ako rozbitá fľaša, ktorú vznikajúce sesterské spoločenstvo, to revolučné ženské spojenie, roztavilo a pretvorilo na niečo celkom nové.

Svet sa menil a tá väčšia, jasnejšia televízna obrazovka mi poskytla širší pohľad, priam ma pozývala na večerné sledovanie správ. Bola som na tie ženy hrdá, rovnako ako na všetko, za čo bojovali. No zároveň som pociťovala vďaka za svoj bezpečný život, ktorý ma chránil pred tým, aby som bola ako ony. Aké príjemné miesto na život v tej mäkučkej deke spokojnosti!

Takže áno, očakávala som zmeny, ktoré nastali, keď ma môj otec viedol k oltáru. Odovzdal ma Phillipovi ako predmet, čo sa rozhodol darovať susedovi – ručnú pílu či záhradný gril alebo ten malý čiernobiely televízor –, ktorý už nepotreboval, ale neprestajne naň s láskou spomínal. Hoci keby som bola farebný televízor, možno by ma chcel. Stále by som síce bola len predmet, no nevyhodil by ma.

Prijala som však svoju novú identitu ako Phillipova manželka a v tom čase som ju aj uvítala, aj keď to znamenalo čiastočne stratiť samu seba. Nikto ma predsa nenútil, aby som sa vydávala v bielych čipkovaných šatách mojej matky, z ktorých ma svrbelo celé telo, s vlasmi vyčesanými dohora, spevnenými lakom *Aqua Net*, z ktorého ma štípali oči, a pripnuté sponkami, ktoré mi zanechali jazvy na pokožke hlavy! Nikto mi nekázal, aby som odložila dokončenie vysokej školy a hneď si založila rodinu. Rozhodla som sa sama. Aspoň som si to myslela.

Potom som však začala pochybovať aj o tých najmenších rozhodnutiach. Zabudla som kúpiť šalát na večeru, hoci Phillip tvrdil, že ho dopísal na lístok, ktorý som pripevnila na chladničku magnetkou v tvare banánu – zoznam, ktorý som nemohla nájsť. No nebolo treba sa rozčuľovať ani dramatizovať. Veď som vedela, že ma má rád!

Myslela som si, že som kreditnú kartu dala ako vždy do peňaženky, ale bola v lekárničke. Nie div, že môj manžel musel podpísať žiadosť

o kartu *Master Charge*. Hádám by ju mal odteraz mať pri sebe on. Ak som chcela peniaze navyše, stačilo ho poprosiť a on mi ochotne zvýšil príspevok na domácnosť. Z peňazí, ktoré vyberal z trustového fondu, ktorý som zdedila po rodičoch.

Azda som len potrebovala oddych. Mala by som zrušiť plavbu do Mexika s jeho rodičmi. Poslať ospravedlnenie na triedne stretnutie. Zanechať smutné spomienky na zosnulých rodičov a presťahovať sa na vidiek za čerstvým vzduchom, kde by sme mohli postaviť moje vysnívané sklárske štúdio. Nechcela by som sa vrátiť k umeniu? Raz určite áno. Hneď ako budem zase sama sebou.

Čas plynul a ja som sa cítila čoraz zvláštnejšie. Ako keby som stratila orientáciu. Manžel sa odo mňa vzdialil spôsobom, ktorý ma znepokojoval. Kedy sa stal odborníkom na moje duševné zdravie? A prečo mi bolo lepšie v dňoch, keď odcestoval za prácou? V týždňoch, keď bol na konferenciách?

Môj svet sa postupne zmenšoval, až do dňa, toho najhoršieho dňa, keď som sa stala jednou z nich. Z „tých žien“. Moja mäkučná deka spokojnosti sa roztrhla a oslepujúce svetlo ma zasiahlo ako terapia elektrošokom. Terapia, ktorú Phillip navrhol prirýchlo. A ešte rýchlejšie schválil.

V tichu, ktoré nasledovalo, prišlo hlboké uvedomenie. Phillip mal v úmysle nechať ma navždy v ústavnej starostlivosti a to, čo bolo moje, si vziať. Kto vie, kedy sa tak rozhodol? Určite nie na začiatku nášho vzťahu. Po potratoch? Po narodení nášho mŕtveho dieťaťa? Alebo jednoducho len preto, lebo smel? Pretože moji rodičia už neboli na svete a neexistoval nik, kto by ho zastavil?

Lenže ma podcenil. Alebo sa precenil. Mohol mi ukradnúť peniaze, meno, dokonca aj kúsok zdravého rozumu. Ale nemohol mi ukradnúť mňa samu. To znamenalo, že som mala pred sebou najdôležitejšie rozhodnutie vo svojom živote, prvé, ktoré som urobila úplne sama.

Rozhodla som sa utiecť.

Podrobnosti o tom, ako sa mi podarilo dostať sa z nemocnice, zatiaľ nie sú dôležité. Tie tajomstvá si starostlivo strážim a postupne

odhaľujem len tým naj dôveryhodnejším v mojej sieti – v mojom živote, dalo by sa povedať. Aby som chránila tých, ktorí to najviac potrebujú.

Všetko, čo vám teraz prezradím, je to, že som prijala realitu, ktorú som si sama vytvorila, a stala som sa jednou z nich. Pomáham tým najzraniteľnejším, keď musia utiecť.

Pýtate sa ma, kto som alebo odkiaľ pochádzam? Eloise Carlislová Curtisová je už len slabý príznak, odsúdený do temných zákutí mojej mysle. Len zriedka v týchto dňoch premýšľam o svojom živote v Mobile v Alabame, o svojom manželstve, o svojom umení. O svojej dcére. Vlastne je to tak lepšie, lebo spomienky na to obdobie ohrozujú prítomnosť, dokonca aj moje ťažko vybojované duševné zdravie.

Kto som dnes? Volám sa Winnie Ballardová. Žijem v Bent Oaku v Južnej Karolíne, kde pracujem v miestnej papierni.

A čo zajtrašok? No, ako som už povedala, nie som viazaná na niečo také nepodstatné, ako je meno.

PRVÁ KAPITOLA

2025

Bez tety Winnie nemala Bailey Rae Rigbyová nijaký dôvod zdržiavať sa v Bent Oaku v Južnej Karolíne.

Ostával už len mesiac, kým bude môcť pripojiť veteránsky karavan Airstream za svoj pikap značky Ford F-250 a vyraziť do Myrtle Beach, aby splnila sen ženy, ktorá ju vychovala. Ostávalo jej prežiť nasledujúce štyri soboty na farmárskom trhu v Bent Oaku, kde sa rozhodla rozpredať majetok po tete Winnie.

Veľmi príhodné.

Bailey Rae vyskočila na korbu svojho osemnásťročného pikapu zaparkovaného za jej stánkom. Z batoha vytiahla repelent s vôňou aloy a postriekala sa ním. Bola to úbohá ochrana proti južanským komárom, ktoré sa v nekonečných húfoch liahli v tamojších močiaroch.

Teta Winnie bola preč už šesťdesiatšedem dní.

Pri každej spomienke na osobu, ktorú milovala viac ako kohokoľvek iného na svete, jej slzy stále bez varovania stekali po tvári. Na smútok však nebol čas. Majetkové záležitosti sa samy nevybavia.

Keď zdvihla debničku zaváraných paradajok – päť dolárov za jeden pohár –, počula v hlave hlas tety Winnie, ktorý tvrdil, že majetok je iba snobské označenie stodoly plnej harabúrd.

Teta bol čestný titul, lebo Winnie jej bola väčšmi matkou než žena, ktorá sa objavovala iba vtedy, keď nedostala lepšiu ponuku od nejakého ďalšieho muža. Bailey Rae nikdy celkom nepochopila, prečo ju vychovávala teta Winnie a prečo sociálna služba ani raz nezasiahla. Ale vďakabohu za nevysvetliteľné požehnania. Bol čas ísť ďalej, opustiť všetky bolestné spomienky, ktoré jej špatili Bent Oak ako zastarané tapety.

Klebetné pohľady ju pálili na pleciach, ostré ako južanské slnko. Vyčerpávajúce. Neúprosne. Prenikavejšie ako kedykoľvek predtým v deň trhu plného predajcov a kupujúcich. Dokonca zahliadla aj policajné auto v službe, ktoré monitorovalo očakávaný dav. Už dávno sa naučila predstierať ľahostajnosť, čo bol mechanizmus prežitia, aby vydržala nepekné reči o svojej mame a tete Winnie, nehovoriac o tom, že bola odmietnutým dieťaťom. Napriek tomu ju v ten deň atmosféra malého mestečka, kde všetci súdia všetkých, z nejakého dôvodu skutočne vyvádza z miery, lebo sa potrebovala sústrediť na vykladanie prvej várky z Winninej farmy.

Teraz už jej farmy.

Zahнала slzy a vrátila sa k práci. Jedna debnička za druhou. Nekočné množstvo vecí.

Ako mohol niekto očakávať, že zužitkuje stovky pohárov domácich zaváranín? Kto by potreboval sedem mikrovlnných rúr, dvadsaťdva diek a tri škatule tej istej kuchárskej knihy?

Presne tak. Kúpte si tri poháre zaváranín a dostanete kuchársku knihu zadarmo. S trochou šťastia jej na konci nasledujúcich štyroch týždňov zostane už len asi tisícka z nich.

Vlhký vánok povieval otvoreným trhom na konci Hlavnej ulice, ktorá sa netiahla ďalej ako cez dva bloky a lemovali ju staré výklady obchodov. Aspoň štvrtina z nich mala na okne nápis *Priestory na prenájom*. Na druhom konci ulice stála knižnica, červená tehlová budova, ktorá kedysi slúžila ako škola. A o ulicu ďalej pozdĺž rieky sa týčila papierenská továreň, strohá oceľová stavba. Aj napriek modernizácii stále vyzerala ako relikvia z minulosti. A práve tam pracovala teta Winnie celých tridsať rokov.

Nebolo pochýb, že mestečko umieralo. Aspoň šesť dní v týždni. Ale v deň trhu Bent Oak ožil.

Farmári a remeselníci postavili svoje stánky. Hospodárske zvieratá mečali pod dohľadom detí z mládežníckej organizácie 4-H, ktoré boli pripravené vzdelávať sa. Vzduch naplnila vôňa sena a grilovaných klobások. Miestna kapela naladila svoje nástroje, urobila zvukovú skúšku a potom prítomných rozohriala plážovou hudbou, typickou pre obyvateľov Južnej Karolíny bez ohľadu na ich vzdialenosť od piesočných brehov oceánu.

Bailey Rae si dala prestávku na osvieženie, vypila polovicu fľaše a zvyškom naplnila Skeeterovu kovovú mištičku. Starý psík na ňu pozeral spod pikapu, vôdzku mal pripnutú k nohe skladacej stoličky. Jeho oči mali dve rôzne farby. Keď sa pozrel hore hnedým okom, ako v tej chvíli, bol stelesnením nevinnosti. Deň sľuboval, že bude dlhý, a Bailey Rae nechcela, aby zostal sám, tak ho vzala so sebou. Odkedy stratil tetu Winnie, bol mimoriadne prítulný.

„Vydrž, psíček. Než sa nazdáš, budeme žiť v Myrtle Beach ako hrdí majitelia pojazdného stánku s občerstvením pri oceáne, presne tak, ako vždy snívala teta Winnie.“

Nebol to veľký sen. A teraz to bol jej sen, ktorý sa chystala splniť pomocou jednej z Winniných kuchárskych kníh, ktorá jej poslúži ako inšpirácia.

Keď prešla do zadnej časti korby pikapu, aby vzala ďalšiu debničku, upútalo jej pozornosť trúbenie klaksóna. Prašnou cestou sa k nej rútil známy minivan s tlmičmi, ktorých životnosť už dávno vypršala.

Mala vedieť, že Winnine tri najlepšie priateľky sa ukážu, aj keď ich nepozvala. A ako vždy, všetky spolu.

Samozrejme, že prišli. Chceli si uctiť Winnie rovnako ako ju.

Minivan zvířil oblak prachu, keď sa prerútil okolo stánku organizácie 4-H a stánku s ťadovou drvinou, a zastavil vedľa jej pikapu.

„Juchú!“ Zo zadného okna sa vyklonila Libby Farrellová a odušu mávala, hustý vrkoč jej vial vo vetre. „Neboj sa, posily sú už tu!“

Dvere sa so škripotom otvorili, za volantom sedela June Evansová. Nebolo to jej auto, ale vždy, keď Libbin syn Keith nemohol pomôcť svojej ovdovenej mame, prevzala úlohu šoféra.

June sa chytla rámu dverí a vyskočila. „Bailey Rae, zlatko, utri si slzy. Pomocníci dorazili.“

Sotva 150 centimetrov vysoká June mala v šedivých vlasoch neónovo ružové pramienky. Minulý mesiac boli modré. Svetlé melíry, tmavšie pramene aj farbu vlasov menila pravidelne. Raz povedala, že vlasy sú jej spôsob, ako závažne pôsobiť na študentov tamojšej vysokej školy, kde vyučovala ženskú literatúru. Stále sa nespamätala z odmietnutia svojho návrhu kurzu inšpirovaného Ivy Leaguovou s názvom *Feministické perspektívy, politizácia Taylor Swiftovej*.

Bailey Rae si odhrnula vlasy zo spoteného krku. „Tie ružové pramienky ti pristanú. A vidím, že si naozaj oduševnená vodička.“

June prikývla, pričom bokom pribuchla dvere. „Keith má pracovný pohovor, ale čoskoro príde.“

Keith mal vždy nejaký pracovný pohovor.

Otvorili sa druhé dvere a ozvalo sa pohrdavé odfrknutie z úst ženy, ktorá o Keithovi Farrellovi nikdy nemala vysokú mienku. Thea Tylerová bola ako zvyčajne prehnane elegantná v kostýme štýlu *chanel* starom najmenej dve desaťročia. Niektorí hovorili, že svoju úlohu manželky člena mestskej rady berie príliš vážne.

Kritické klebety.

Potom sa bočný panel odsunul a pre Libby, krehkú ženu s piknikovým košíkom na kolenách, sa vysunula rampa na invalidný vozík. Na opierke bola pre prípad potreby pripravená palica, pretože Libby mala obmedzenú pohyblivosť. June opatrne nasmerovala invalidný vozík na udupanú zem.

Thea, s neodmysliteľnou vreckovkou v ruke, aktivovala diaľkové ovládanie, aby zasunula rampu. „Priniesli sme ľadový čaj...“

Libby ju prerušila: „A likér *Southern Comfort* na neskôr.“ Významne pritom poklepala po košíku.

Bailey Rae zoskočila z korby a položila debničku na pult. „Určite by ste si našli aj lepší program, ako mi pomáhať popredávať všetky tieto...“ Ukázala na debny pod pultom a ďalšie naskladané v zadnej časti pikapu. „Veď viete, aká zberateľka bola teta Winnie!“

Thea odložila vreckovku do miniatúrnej koženej kabelky, akú nosievala kráľovná Alžbeta. Takú, ktorá bez ohľadu na svoju veľkosť či malosť dokázala ukryť všetky tajomstvá svojej rezervovanej majiteľky. „Práve preto sme tu. Libby si dokonca zakrúžkovala dnešný dátum v diári.“

Bailey Rae bolo smutno pri pomyslení na to, ako sa diáre stali v poslednom čase čoraz dôležitejšou súčasťou Libbinho sveta, pomôckou pre pamäť, ktorá niekedy fungovala, inokedy nie.

Libby uvoľnila brzdy na svojom invalidnom vozíku a po udupanej zemi sa zviezla k pultu. S úsmevom poklepala po pohári so zaváranými broskyňami. „Nedovoľ Winnie, aby ťa pristihla, ako jej kradneš zásoby. Tie si šetrí pre tvojho strýka Russella.“

Nastalo ticho, prerušované len tónmi kapely, ktorá práve hrala *My Girl*. V jednej chvíli si Libby spomenula, čo nesie v piknikovom košíku, a v nasledujúcej si už nepamätala, že Russell je roky mŕtvy a jej najlepšia priateľka je už dva mesiace preč.

Šesťdesiatsedem dní. A žiadne telo, ktoré by mohli pochovať.

Podľa stôp, ktoré sa podarilo zrekonštruovať, vyšla Winnie zo svojho domu, aby si zaplávala v neďalekej rieke, ale uniesol ju prúd, ktorý v ten týždeň pripravil o život aj jedného rybára. Jej pruhovaný vak sa zachytil o padnutý strom, ktorý vyčnieval z kalnej vody. Tragická nehoda. Alebo ju k brehu priviedol smútok nad stratou strýka Russella?

Bailey Rae zovrela prsty okolo pohára. „Teta Winnie zavárala toľko, že by jej neprekážalo, ak sa podelím o prebytky.“

Zdalo sa to ako dostatočne nevinná odpoveď zapadajúca do akéhokoľvek časového rámca, ktorý mala Libby momentálne na mysli.

Thea prešla rukami v rukavičkách po kope prikrývok, z ktorých vrchná bola ušitá zo starých odevov. „Chápem, že niektoré Winnine

veci treba vypratať, ale si si istá, že chceš predať aj dom? Ešte nie je neskoro zmeniť názor,“ prihovorila sa Bailey Rae.

„Je čas odísť. Ale aj naďalej vás budem navštevovať.“ Bailey Rae vôbec neľutovala, že opúšťa Bent Oak, no táto provizórna rodina bez pokrvného príbuzenstva jej bude veľmi chýbať.

June tancovala v rytme hudby, nohy jej krúžili v prachu, keď niesla debničku s veternými zvončekmi vyrobenými z kuchynského riadu. „Prečo by tu chcela zostať?“ podotkla. „Mesto je staré a umiera. Tak ako my.“

„Zmlkni,“ napomenula ju Thea. „Bailey Rae, zlatko, nemusíš predávať všetko.“ Thea to dokázala povedať s ľahkosťou vďaka bohatstvu svojho manžela, ale aj vďaka svojej bystrej mysli, čo sa týkalo investícií. „Dáme ti peniaze na počiatočné náklady na tvoj stánok s občerstvením.“

Invalidný vozík rachotil po kameňoch, kým sa k nim pripojila Libby. „A ak to s tým stánkom v Myrtle Beach nevyjde, môžeš jednoducho zbaliť karavan a vrátiť sa späť,“ doplnila Theu.

V tom boli všetky tri ako Winnie. Štedré. No niečo na spôsobe, akým Bailey Rae prežila prvých šesť rokov svojho života, jej bránilo prijať ich pomoc. Aj vlastníctvo farmy ju svrbelo väčšmi, ako ležať v posteli plnej roztočov.

Dom a 120 árov pôdy pri rieke v skutočnosti patrili strýkovi Russellovi, tichému mužovi s geniálnou myslou, pokiaľ išlo o čokoľvek s motorom. Všetci predpokladali, že on a Winnie sú manželia, ale Winnie vždy tvrdila, že kus papiera pre ňu neznamená vôbec nič.

Russell zomrel pred šiestimi rokmi a zanechal farmu Bailey Rae s podmienkou, že Winnie tam môže dožiť. Keď sa Bailey Rae spýtala právnika, prečo bol závet napísaný takým spôsobom, odpovedal jej, že z právneho hľadiska je to jednoduchšie. Nerozumela tomu. Bol Russell nahnevaný na Winnie, že si ho nevzala, aj keď to nikdy nedal najavo? Bailey Rae príliš zaneprázdňovalo smútenie za tým úžasným mužom, než aby sa snažila odhaliť jeho motívy.

A teraz smútila za oboma. Dvojitá strata, ktorá ju dusila, bola plná spomienok.

„Ďakujem, Thea,“ šepla. „To je naozaj veľkorysá ponuka, ale ja sa nevrátim, takže predaj je najrozumnejšie riešenie.“

„No aspoň ťa tu budeme mať do 4. júla,“ vzdychla si June, hoci z očí jej nezmizla bojovnosť. Rýchlo objala Bailey Rae pevným stiskom, ktorý tak trochu bolel, lebo pripomínal človeku citlivé miesta v jeho srdci.

„Dámy?“ hlesla priduseným hlasom zvyčajne asertívna Thea, čo malo byť pre všetky dostatočným varovným signálom, a ukázala na parkovisko pred obchodom s poľnohospodárskymi potrebami.

V oslepujúcom slnku Bailey Rae prižmúrila oči a uvidela dvoch tínedžerov v maskáčoch, z ktorých priam vyžarovalo problémové správanie. Stáli vzadu na lesklom pikape s obrovskou klietkou.

Klietka bola zjavne pribitá o korbu auta a v jej vnútri sa nachádzala rozzúrená divá sviňa.

Zviera útočilo na mrežu ligotajúcimi sa tesákmi.

Bailey Rae žila v tom meste dosť dlho na to, aby vedela, že problematickí tínedžeri sa chystajú vypustiť toho zúrivého tvora uprostred preplneného trhu.

A jej priateľky sa čudovali, prečo sa nemôže dočkať, kedy Bent Oak zmizne v jej spätnom zrkadle!

DRUHÁ KAPITOLA

Bailey Rae si už vedela predstaviť titulok v najbližšom vydaní *Bent Oak Weekly*: Divá sviňa protestuje pri stánku s hotdogmi.

Mala viac než dosť skúseností s diviakmi, ktoré vychádzali z lesa a ničili Winninu záhradu. Zvyčajne sa potulovali pokojne, pokiaľ ich niekto nevyrušil. A nebolo pochyb, že tí chlapci diviaka poriadne rozdráždili.

Srdce jej začalo biť rýchlejšie.

Na druhom konci trhu sa otvorili dvere policajného auta. Vyskočili z neho dvaja policajti, odhodili zmrzliny, čo práve lízali, a popri stánkoch sa rozbehli k tinedžerom. Popritom vykrikovali zmes príkazov: „Nerobte to, chlapci! Všetci zostaňte stáť! Zavolajte niekto strážcu poľovného revíru!“

S bojovným pokrikom dvojica v maskáčoch otvorila kľetku a vzápätí sa bleskurýchlo zachránila na streche kabíny pikapu. Diviak vyskočil z kľetky, preletel cez výklopné dvere auta, dopadol na zem, kotúľal sa a kvičal.

Všetky pohľady sa upriamili naňho.

To nie je dobré. Bailey Rae s tlčúcim srdcom hľadala najrýchlejšiu cestu, ako dostať Libby späť do bezpečia minivanu.

Skeeter v momente ožil a vyskočil zo svojho tienistého úkrytu pod autom. Zaklonil hlavu a zavyl. Každá bunka psieho génu v jeho

zmiešanej DNA sa drala na povrch a jeho zavytie prerazilo vzduch ako šíp.

Divá sviňa – pravdepodobne samec, Bailey Rae sa nechcela priblížiť natoľko, aby to dokázala rozoznať – sa pomaly otočila ich smerom. Skeeter a diviak sa aj na tú vzdialenosť pozerali jeden druhému do očí. Oči diviaka boli guľaté. Skeeter zažmurkal svojím ľadovomodrým okom.

Strach o psa a tri bezbranné ženy prinútil Bailey Rae konať.

„Skeeter, zostaň!“ zvolala, pričom sa vrhla k nemu, aby ho chytila za obojek, nedôverujúc pevnosti jeho vôdzky. „Kde je ten prekliaty správca poľovného revíru?“

Ani v najdivokejších snoch by si nebola predstavila, že bude prosiť nového správcu poľovného revíru o pomoc. Ten muž jej ležal v žalúdku, odkedy jej dal pokutu za rybolov bez licencie na jej vlastnom pozemku. Informoval ju, že hoci pozemok patrí jej, voda a ryby sú vo vlastníctve štátu.

A šup! Odtrhol z bločku pokutový lístok.

Pokutu stále nezaplatila. Alebo jej dal iba varovanie? Naozaj nemala lístok v záchvate hnevu strčiť do kuchynskej zásuvky s haraburdím.

Pri stánku 4-H sa ozval zvuk motora. Na zablatenej karosérii prichádzajúceho čierneho pikapu stálo logo SCDNR – *South Carolina Department of Natural Resources*, Ministerstvo prírodných zdrojov Južnej Karolíny. Pneumatiky rozrývali zem, správca sa rútil priamo k diviakovi. Zviera chvíľu zdívene poskakovalo, potom sa ozlomkrky rozbehlo na trh, prevrátilo pult s melónmi a zvalilo kvetinový stánok patriaci klubu záhradkárov.

Pikap už bol len pár centimetrov od zrážky s diviakom, keď správca poľovného revíru zapol sirénu. Diviak sa preľakol. Najskôr zmenil smer, potom odrazu zmätene zastal. Pikap zrýchlil a ostrými zákрутami ako kôň naháňajúci dobytok odlákal diviaka od davu a zaviedol ho do lesa.

O niekoľko sekúnd sa z lesa ozvali tri výstrely.

Dav, ktorý sa dal na útek, na okamih zmrzol, potom zatlieskal hrdinovi dňa a vzápätí sa vrátil k svojim nákupom. Ďalší bežný deň v Bent Oaku.

Thea si utrela čelo vreckovkou. „Diviaky sa dajú jesť, ak sú správne pripravené,“ poznamenala.

S roztrasenými nohami sa Bailey Rae zosunula vedľa Skeetera. „Nemala by dať mestská rada vykopať priekopu na odchyt diviakov?“ zauvažovala.

Thea sa na ňu šibalsky zahľadela ponad okuliare. „Nieкто by mal dať vedieť strážcovi Perezovi, že dve šikovné kuchárky by potrebovali pomoc s prípravou jedla.“ Vytiahla z kabelky mobilný telefón. „Zavolám Howardovi, aby prišiel sviňu vypitvať.“

Tmavomodrými lodičkami vyvrtávala diery do zeme, keď obchádzala rozbité melóny.

June poklepala Libby po ruke. „Mohla by si tu zostať s Bailey Rae a zbaliť stánok?“ spýtala sa, snažiac sa rešpektovať Libbinu hrdosť a stratu nezávislosti. „Thea bude možno potrebovať moju pomoc.“

Bailey Rae sa usmiala – Thea zriedka potrebovala pomoc.

Postavila sa na nohy práve v okamihu, keď sa k nim cez rastúci dav pretlačil Libbin syn. Zdalo sa, že incident s diviakom prilákal ďalších ľudí a potenciálnych kupcov.

„Mama? Mama!“ zvolal Keith bez dychu a kľakol si vedľa Libbinho invalidného vozíka. „Si v poriadku?“

Libby ho pohládka po tvári. „Samozrejme, že som. Dostal si tú prácu v stavebnej firme?“

„Začínam v pondelok. Samozrejme, pracovný čas je kratší...“ Keith, blížiaci sa k šesťdesiatke, niesol sklamanie svojho života ako nieкто, kto za sebou ťahá traktorové pneumatiku.

Do kopca.

V lete.

Prežil tri rozvody, šesť kariérnych zmien – žiadnu z vlastnej vôle. Po tej poslednej sa nasťahoval späť k matke pod zámienkou, že sa

o ňu bude starať. Ľudia v tomto klebetnom mestečku však vedeli, že je úplne na mizine.

Keith, rovnako štíhly ako jeho mama, s tmavosivými vlasmi, priťahol invalidný vozík k Bailey Rae.

„Tu máš, mami.“ Zdvihol jej palicu zo zeme, v ten deň model s kvetinovým vzorom. Musela jej v tom zmätku vypadnúť.

Libby si palicu položila na kolená a poklepkala Bailey Rae po pleci. „Choď si oddýchnuť, naobeduj sa, vylož si nohy alebo si trochu zatancuj.“ Po krátkom odmlčaní dodala: „Môj syn mi bude robiť spoločnosť, aby som nepoplietla ceny. Všet, Freddie?“

„Mama, som Keith,“ opravil ju nežne.

Zmätenosť trvala len chvíľu, potom sa usmiala. „Samozrejme. Vyzeráš ako tvoj otec.“

Naozaj? Bailey Rae si nepamätala, že by niekedy videla jeho fotografie. Winnie vždy hovorila, že Libby bola smrťou manžela taká zdrvená, že nedokázala zniesť spomienky na neho. A čoskoro Libby nebude mať ani tie spomienky. Bez ohľadu na to, aké najnovšie zlyhanie priviedlo Keitha domov, vďaka Bohu tam bol, aby pomohol svojej matke.

Bailey Rae objala Libby okolo pliec, chudých a zhrbených vekom. „To je od teba milé, ale som v poriadku. Ak sa Keith chce poprechádzať po trhu, môžeš tu zostať so mnou.“

Keith sa pozrel na Bailey Rae a potom na svoju mamu. „Pokiaľ si si istá. Mohol by som kúpiť jedlo pre nás všetkých,“ navrhol.

Bailey Rae zachytila v jeho hlase otázku a uvedomila si jej dôvod... Siahla do pokladnice a vytiahla odtiaľ dve dvadsaťdolarové bankovky. „Ak ti to neprekáža, bolo by to skvelé.“

Keith ustúpil a zamával bankovkami. „Nechávam ťa obsluhovať zákazníkov.“

Zákazníkov? Ach áno! Tá situácia s diviakom ju celkom vyviedla z rovnováhy. A, pravdupovediac, toľké spomienky spolu s balením nákladu na predaj v to ráno boli vyčerpávajúce.

Sadla si na skladáciu stoličku a dopila zvyšok vody z fľaše, keďže Libby už obsluhovala pani Watsonovú, matku identických dvojčiat

Missy a Sissy, ktoré s ňou voľakedy chodili do triedy. Zdalo sa, že si už nikto nepamätá skutočné mená tých dvoch. Winnie vždy hovorievala, že meno nie je až také dôležité, skôr to, ako sa človek toho mena správa k ostatným. Znamenalo to, že Missy a Sissy boli príjemné asi ako žuvačka prilepená na topánke.

Bailey Rae sa neraz zamyslela nad tým, či pani Watsonová vie, že jej drahé dievčatká vyspevujú „Winnie Ballardová je kukučka, Winnie Ballardová je kukučka...”

Znášala to až do svojich siedmych narodenín, na ktoré jej matka zabudla, a potom sa pustila do bitky. Dievčatá Watsonové bojovali nečisto, hrýzli a ťahali ju za vlasy. Oslobodiť sa jej podarilo len tak, že udrela Sissy hlavou. Skončila s troma stehmi na obočí a Sissy s odloženým predným zubom.

Sissy a Missy už neboli identické.

Pani Watsonová sa zdržala pri prikrývke s prstencovým vzorom, prechádzala po drobných stehoch prstami pokrútenými od artrózy, spôsobenej desaťročiami učenia hry na klavíri. „Určite nám chýba, že Winnie už nie je na trhu, ale som si istá, že sa usmieva z neba, keď vie, že ste tu namiesto nej,” povedala.

Zatiaľ, pomyslela si Bailey Rae a dodala: „Chýbajú mi už len jej kvetinové kroksy, ale na to, aby som si ich obula, nemám dosť odvahy.”

„Winnie by nesúhlasila.” Pani Watsonová vložila kreditnú kartu do čítačky a prstom načmárala svoj podpis na obrazovku. „Mohli by ste mi tú prikrývku odložiť, kým si ešte niečo vybavím? Mám sa stretnúť s dievčatami a ich deťmi na obede.”

„Samozrejme,” odvetila Bailey Rae a počúvala si jazvu na obočí.

Libby na ne zamávala. „Ak niekde uvidíte Freddieho, mohli by ste ho poslať späť s naším obedom?”

Pani Watsonová sa otočila a zdvihla obočie. „Freddieho?”

Libby sa zamračila, jej sivé oči pátrali po okolí, akoby sa spomienky vedeli zhmotniť. „Môjho chlapca... Môjho syna... Keitha.”

Zase nesprávne meno? Libby mala ťažký deň. Bailey Rae zvažovala, že zavolá Keithovi, či by nemal odviezť matku domov.

„Prepáčte,“ prerušil ich neznámy ženský hlas.

Bailey Rae zdvihla ruku, aby naznačila, nech tá osoba počká, a zahľadela sa na Libbinu tvár, či nenájde ďalšie známky úzkosti alebo dezorientácie. Libby však vyzerala pokojne, listovala v jednej z kuchárskych kníh a pospevovala si. Záměna Freddieho a Keitha už bola zabudnutá.

Bailey Rae si zahryzla do pery a potlačila slzy nad stratou tej ženy, celkom odlišnou od straty jej tety Winnie. A predsa sa tie ženy v niečom podobali. Znamenali koniec kapitoly, ktorá sa začala, keď obidve prišli v rovnakom čase do Bent Oaku, aby reagovali na inzerát o práci v papierni.

Aj Bailey Rae bola pripravená na nový začiatok. Obrátila sa na čakajúcu zákazničku. „Nech sa páči. Ak tu nenájdete presne to, čo hľadáte, mám v aute ešte viac zaváranín a prikrývok.“

Tmavovlasá žena, možno vo veku okolo tridsať rokov, s malým dievčatkom, ktoré si schovávalo drobnú tváričku za nohami svojej matky, sa k nej naklonila bližšie. Vyzerala, ako keby už týždne nespala celú noc. „Potrebujem vašu pomoc,“ zašepkala.

Jej slová takmer prehlušil ruch nakupujúcich a ozvena hlučnej pláže hudby.

„Iste. Tu je cenník. A niekde mám aj mapu stánkov na trhu.“ Bailey Rae vytiahla z väčšej škafule menšiu.

„Tak som to nemyslela,“ ozvala sa žena odrazu silnejším, naliehavším hlasom. Jej dcéra objímala roztrhanú deku, upokojujúco si ňou prechádzala po brade a konečne sa odlepila od matkiných nôh.

Bailey Rae sa pohojdala na päťách. Tmavé kruhy pod očami ženy naznačovali možný nedostatok spánku, z ktorého bola mladá mamička podráždená. „Čo pre vás teda môžem urobiť?“

Žena položila dľaň na kopy kuchárskych kníh. Druhou rukou sa vymanila z opätovného zovretia svojej dcéry a začala niečo hľadať vo svojej preplnenej taške. Vytiahla odtiaľ peňaženku, pohárik s viečkom, balíček sušienok a napokon nejakú ošúchanú knihu, pričom jej spadli na zem dve ponožky. Položila knihu na stôl. Jej obal bol starou,

ošúchanou verziou kuchárskych kníh, ktoré teta Winnie predávala už desaťročia.

„Potrebujem pomoc,“ zopakovala žena, pohladkala starú väzbu a potom natiahla trasúcu sa ruku k novšej verzii knihy, ktorú držala Libby. „A toto ma sem priviedlo,“ vysvetlila.

1971

„Winnie Ballardová, nestrať ich.“

Stála som v zadnej miestnosti verejnej knižnice Bent Oaku, kde som si prevzala zväzok papierov od Annette Davisovej. Mojej kontaktnej osoby. Poslednej zastávky na mojej ceste.

V tyrkysovom polyesterovom kostýme pripomínala Annette na prvý pohľad učiteľku v materskej škole alebo niečiu starú mamu. Nikto by ju z ničoho nepodozrieval. To bolo dobré. Potľapkala ma po ruke a ja som sa neunúvala upozorniť ju, že nepotrebujem utešiť. Neprekvapovalo ma, že si myslela, že sa trasiem od strachu.

Vzrušenie a strach sú si veľmi blízke. Navonok sa podobajú. Očakávanie aj úzkosť obracajú žalúdok, rozpumpávajú srdce, rozširujú zrenice a zrýchľujú dýchanie. Nie div, že ľudia predpokladali, že sa bojím. Ale nebála som sa. Už nie.

Pani Davisová a ja sme v tej malej knižničnej miestnosti hovorili potichu. Vedľa veľkého pojazdného vozíka, plného vrátených kníh, stáli tri menšie vozíky s knihami na triedenie. Sedeli sme za stolom oproti sebe na tvrdých drevených stoličkách. Na opotrebovanej, vyblednutej umakartovej doske stola sa pri projektore kopilo množstvo filmových pásov.

„Ďakujem,“ povedala som nielen za papiere, ktoré som rozložila na umakartovej doske – maturitné vysvedčenie, vodičský preukaz, karta sociálneho poistenia a rodný list. Podľa nich som bola o rok staršia,

s iným dátumom narodenia. „Môžem sa opýtať, ako sa vôbec dajú získať takéto dokumenty?“

„Stačí, ak vieš, že znesú podrobné preskúmanie,“ odpovedala Annette hlasom, ktorý vzbudzoval dôveru.

„Ďakujem,“ zopakovala som. Aké neadekvátne slovo! Posledný mesiac bol však na spracovanie akýchkoľvek emócií príliš náročný. Niekedy som mala pocit, že som stále v nemocnici pod vplyvom utlmujúcich liekov.

Uviaznutá pod železnou kontrolou svojho manžela.

„Mala by si tu mať všetko, čo potrebuješ na vyplnenie žiadosti o prácu.“ Annette kývla hlavou smerom k jedinému oknu, z ktorého bol výhľad na vzdialenú papiereň. Oceľová beštia sa nedávno rozrástla a inzerovala desiatky pracovných miest, čo ponúkalo perfektné krytie pre nových rezidentov. „Prezri si ich. Zapamätaj si každý detail, aby si zajtra ráno na pohovore ani na chvíľu nezaváhala.“

A tak Eloise zmizla. Namiesto nej tu bola Winnie.

Annette prešla za vozík s knihami a otvorila dvere. „Poď so mnou. Chcem ti niekoho predstaviť, kým sa vyberieš do penziónu. Aspoň budeš mať možnosť si to nacvičiť.“

Keď som ju nasledovala popri rade čítačiek mikrofíšov a písacích strojov, v duchu som si ako mantru opakovala svoje nové meno. Knižnica pôsobila ako brána medzi mojím predchádzajúcim svetom a tým, ktorý ma čakal. Vzduch bol naplnený nadčasovou, zatuchnutou vôňou starých kníh, papiera a kože, nasiaknutých masťou mnohých rúk. Tie romány spájali ľudí, ktorí sa možno nikdy nestretli.

Ako som sa sem dostala?

Šťastnou náhodou. A vďaka veľkej dávky irónie, pretože keď sa Phillip pokúsil ma zavrieť, v skutočnosti mi dal kľúč k slobode v podobe rady, ktorú mi pošepkala kuchárka v jedálni psychiatrickej kliniky. Tá unikla zo svojho minulého života vďaka tajnej sieti, ktorá pomáhala ženám opustiť násilnícke vzťahy. Šepla, že ak by som mala záujem, mohli by sme sa neskôr porozprávať.

Potom, akoby sa tá konverzácia nikdy neodohrala, sa otočila a začala naberať zemiakovú kašu na ďalší tanier. Na druhý deň som jej pri raňajkách povedala, že sa s ňou veľmi rada pozhováram.

Nikdy som nepochopila, prečo som sa rozhodla veriť slovám úplne cudzej osoby, ale bola som zúfalá a niečo na jej príbehu mi pripadalo známe a poctivé. Porozprávala mi o sieti, ktorá pokrýva celú krajinu a je prepojená prostredníctvom knižničného systému. A hoci mi nemohla nič zaručiť, súhlasila som. Skryla som sa v dodávke s potravinami. Predstierala som samovraždu na pláži.

Potom som sa pustila na mesačnú okružnú cestu, ktorej cieľom bolo zakryť za sebou stopy do takej miery, že ani jeden článok reťaze nevedel nič o predchádzajúcich ani nasledujúcich článkoch. Niekedy som mala spoločníka na jednu etapu mojej cesty, no nikdy to nebola tá istá osoba.

Annette sa zastavila pri oddelení s detskými knihami. Na prvý pohľad vyzeralo prázdne. Veď bola škola! Stôl a stoličky boli nízke, ako pre deti v materskej škole. Vtom som ich uvidela. Ženu a malého chlapca, ktorý sa na ňu tak podobal, že musel byť jej syn.

Ešte nedávno by som závidela každej žene, ktorá mala vlastné dieťa. Nebola by som schopná vidieť nič okrem nálepky *Matka*. A určite by som si nevšimla zraniteľné svetlo v sivých očiach tejto ženy ani to, ako má pod neviditeľnou ťarchou ohnuté plecia.

A už vôbec nie to, ako pritlačila dlaň na zväzok papierov na umakartovej doske stola. Zväzok, ktorý podozrivo pripomínal ten môj, čo som práve dostala.

V tej chvíli som si uvedomila, že Annette mi poskytla viac než len prácu upratovačky v továrni a izbu v penzióne. Ponúkala mi priateľku. Toto jednoduché spojenie ma po dlhom čase izolácie, keď som bola obklopená len zdravotným personálom a ľuďmi z manželovho sveta, indoktrinovanými, aby ma videli cez jeho skreslené okuliare, takmer dohnalo k slzám.

„Winnie,“ prehovorila Annette, „chcela by som ti predstaviť Libby Farrellovú. Aj ona je v meste nová a bude pracovať v papierni.“

„Ahoj, Libby. Som Winnie Ballardová.“ Po prvý raz som vyslovila svoje nové meno a takmer som čakala, že sa stane niečo hrôzostrašné, napríklad že sa podlaha podo mnou otvorí a pohltí ma. Alebo že ľudia vyskočia spoza regálov a zakričia: „Klamárka! Podvodníčka! Falošnica!“ No bolo to ľahšie, ako som si myslela. Meno som si obula ako nové topánky, ktoré boli oveľa pohodlnejšie ako tie staré.

Libby mi podala drapľavú ruku s tenkou zlatou obrúčkou na prstenníku. „Teší ma. A toto je môj syn Keith.“

Ukázala na malého chlapca, ktorý sedel so skríženými nohami na zemi a opieral sa o vysokú policu s knihami. S obdrtým plyšovým medvedíkom na kolenách si priložil k očiam lesklé červené zariadenie na prezeranie stereoskopických obrázkov *View-Master* a uprene sa zahľadel do jeho okulárov. Vedľa neho na podlahe ležala kôпка farebných diapozitívov.

Dozvieme sa niekedy mená, ktoré sme mali predtým? Budeme sa cítiť dostatočne bezpečne, aby sme si navzájom zverili útržky našich životov? Na to som nevedela odpovedať. Ale cítila som, že v priebehu rokov sa budeme potrebovať, keď v nás niečo vyvolá spomienky – tie zlé. Budeme si pomáhať, aby sme zostali pri zmysloch. Annette bola v tomto smere múdra, vedela, ako vybudovať podporný systém, aby udržala náš nový život.

Využiť poradcu neprichádzalo z pochopiteľných dôvodov do úvahy a, úprimne povedané, v nemocnici som ich mala viac než dosť.

„Keith,“ oslovila ho Libby, a keď neodpovedal, dotkla sa jeho pleca. Strhol sa. „Keith? Pozdrav slečnu Winnie.“

Rýchlo zažmurkal, oči mal naširoko otvorené a hľadel ako niekto, kto sa ráno prebudí a zistí, že zabudol, kde je. Ticho sa vrátil k svojej lesklej červenej hračke.

Libby sa ospravedlňujúco usmiala. „Je len unavený.“

„Nič sa nedeje,“ povedala som. „Zmena je ťažká pre každého. A pre dieťa to musí byť mimoriadne náročné.“

Moje slová zabrali bez ohľadu na jej minulosť a zároveň chránili moju vlastnú. Učila som sa akýsi nový jazyk, hovorila som v kódoch

s nevinnými frázami obsahujúcimi skrytý význam. Mojou novou učiteľkou bola stará knihovníčka, ktorá dohliadala na ten portál plný záhadných slov.

Bola moja stará mama kedysi súčasťou zmeny života niekoho iného rovnakým spôsobom? Podstúpila preňho podobné riziko? Ak áno, nikdy to nedala najavo.

Mohla to však urobiť moja stará mama, ktorá so mnou hrávala karty a pripravovala trojuholníkové sendviče s pimentovou nátierkou? Potom, akoby šeptom určeným len pre uši v knižnici, som v hlave zachytila myšlienku, že moja stará mama a Annette by na segregovanom juhu nemohli ani len chodiť do tej istej školy.

Tá predstava ma zbolela. „Pani Davisová, neviem, ako sa vám dostatočne poďakovať.“

„Netreba.“ Annette pokrútila hlavou a uchopila rukoväť vozíka. „Stačí, ak zase ty pomôžeš niekomu inému.“

A tak som aj urobila.